

NOBLE
EDUCATION
PUBLISHER

PKP

PUBLIC
KNOWLEDGE
PROJECT

OJS

OPEN
JOURNAL
SYSTEMS

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Ethical Analysis of Hermione's Behaviour in the Harry Potter Films

การวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์พฤติกรรมของแฮร์ไมโอนี่
ในภาพยนตร์เรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์

Author & Corresponding Author*

1. Jatupong Chanthasatratsamee*
2. Thanakrit Koolada
3. Kritsada Koeimat

1. จตุพงศ์ ฉันทศาสตร์รัศมี
2. ธนกรุต กุลดา
3. กฤษฎา เกษมาศ

Affiliation:

1-3. Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. **Email:** jatupong.cha@student.mbu.ac.th

2. **Email:** thanakit.koo@student.mbu.ac.th

3. **Email:** kritsada.koe@student.mbu.ac.th

Article history:

Received: 02/04/2024, Revised: 20/05/2024,

Accepted: 25/06/2024, Available online: 01/07/2024

How to Cite:

Koolada, T. et al. (2024) Ethical Analysis of Hermione's Behaviour in the Harry Potter Films. *Buddho Journal*, 3(3), 34-52.

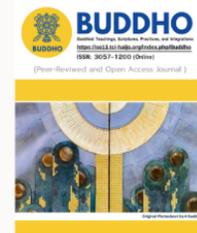

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Original Research Articles

Ethical Analysis of Hermione's Behaviour in the Harry Potter Films

Jatupong Chanthasatratsamee^{1*}, Thanakrit Koolada²
& Kritsada Koeimat³

การวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์พฤติกรรมของแฮร์รี่ไมโอนี่

ในภาพยนตร์เรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์

จตุพงศ์ ฉันทศาสตร์รัศมี^{1*}, ธนกฤต กูลดา² & กฤษฏา เกยมาศ³

Abstract

This study aims to: 1) promote awareness of the diversity of life purposes in order to reduce prejudice and hatred while fostering mutual understanding among human beings; 2) explain the causes and conditions of human existence from an ethical perspective; and 3) contribute knowledge to scholars and general readers interested in ethics and Buddhist ethics. The research examines the behavior of Hermione Granger as portrayed in the Harry Potter film series as a case study for ethical analysis. This research employs a qualitative methodology using documentary and content analysis. The population consists of narrative content from the original literary works and their film adaptations, while the sample includes selected key events that reflect the character's moral decision-making. The research instrument is an analytical framework developed from normative ethical theory and principles of Buddhist ethics. Data were analyzed through descriptive interpretation and rational synthesis in order to examine value judgments, moral criteria, and ideals of human conduct reflected in the character's actions.

The findings reveal that Hermione Granger's behavior demonstrates strong moral reasoning, a commitment to justice, and a deep sense of responsibility toward the collective good. From the perspective of normative ethics, her actions largely align with deontological principles and aspects of utilitarian reasoning. In terms of Buddhist ethics, her decisions reflect intentionality grounded in wisdom (*paññā*) and compassion (*karuṇā*). The study further indicates that concepts of good and evil are abstract and context-dependent, requiring continuous interpretation. Understanding the motivations and ethical reasoning behind human actions can

enhance empathy, reduce hostility, and promote constructive coexistence within a diverse society.

Keywords: Ethics, Film, Good, Bad, Buddhist ethics, Religion

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างความตระหนักต่อความหลากหลายของจุดมุ่งหมายชีวิต อันนำไปสู่การลดอคติและความเกลียดชัง และส่งเสริมความเข้าใจระหว่างมนุษย์ 2) เพื่ออธิบายเหตุและผลของการมีอยู่ของชีวิตในมิติทางจริยธรรม และ 3) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ด้านจริยศาสตร์และพุทธจริยศาสตร์แก่ผู้สนใจศึกษา โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของตัวละครแฮร์รี่ไมโอนี่ เกรนเจอร์ จากวรรณกรรมและภาพยนตร์ชุด Harry Potter ในฐานะกรณีศึกษาเชิงวิเคราะห์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและเนื้อหา (Documentary and Content Analysis) จากบทประพันธ์ บทภาพยนตร์ และงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์บรรทัดฐานและพุทธจริยศาสตร์ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เนื้อหาในวรรณกรรมและภาพยนตร์ดังกล่าว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนการตัดสินใจเชิงศีลธรรมของตัวละคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เชิงจริยธรรมที่พัฒนาจากกรอบคิดจริยศาสตร์บรรทัดฐานและหลักพุทธจริยศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการตีความเชิงพรรณนาและการสังเคราะห์เชิงเหตุผล

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของแฮร์รี่ไมโอนี่ เกรนเจอร์ สะท้อนการให้คุณค่า การใช้เหตุผล และการยึดมั่นในอุดมคติแห่งความถูกต้อง โดยการตัดสินใจของตัวละครมีรากฐานจากแรงจูงใจด้านคุณธรรม ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เมื่อพิจารณาตามกรอบจริยศาสตร์บรรทัดฐาน พบว่าการกระทำส่วนใหญ่สอดคล้องกับหลักหน้าที่นิยมและประโยชน์นิยม ขณะที่ในมุมมองพุทธจริยศาสตร์ การกระทำดังกล่าวสัมพันธ์กับเจตนาที่ตั้งอยู่บนปัญญาและความปรารถนาดีต่อผู้อื่น องค์ความรู้ที่ได้ช่วยชี้ให้เห็นว่าความดี-ความชั่วเป็นมโนทัศน์เชิงนามธรรมที่ต้องอาศัยการตีความตามบริบท และการทำความเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังการกระทำของมนุษย์สามารถส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: จริยศาสตร์, ภาพยนตร์, ความดี, ความชั่ว, พุทธจริยศาสตร์, ศาสนา

บทนำ

แนวคิดเชิงจริยศาสตร์ผ่านตัวละครในภาพยนตร์ การวิเคราะห์สื่อที่อยู่รอบตัวมีความหลากหลาย เพราะสื่อในโลกมนุษย์นั้นมีมากมายล้วนแต่เสนอมุมมองที่แตกต่างออกไป ภาพยนตร์เป็นหนึ่งในสื่อที่มนุษย์เสพกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น ภาพยนตร์จึงมีความสำคัญต่อการประกอบสร้างคุณค่าทางจริยธรรมแก่มนุษย์ด้วยกัน การวิเคราะห์ภาพยนตร์ตามแนวคิดจริยศาสตร์นี้จึงได้เห็นแง่มุมของตัวละครที่ศึกษา และแง่มุมการให้เหตุผลทางจ

ริยศาสตร์ งานชิ้นนี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์เหตุผลของตัวละคร ว่าเป็นอันให้ส่งผลอย่างไร โดยเฉพาะตัวละครชื่อดัง “เฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์” จากภาพยนตร์เรื่อง “แฮร์รี่ พอตเตอร์”

คำว่า “จริยศาสตร์” เป็นภาษาสันสกฤตมาจากคำว่า “จริยะ” แปลว่า หลักที่พึงปฏิบัติ และคำว่า “ศาสตร์” แปลว่า วิชาหรือความรู้ จริยศาสตร์ จึงแปลว่า วิชาหรือความรู้ที่ว่าด้วยหลักการหรือแนวทางที่พึงประพฤติ แต่โดยความเข้าใจทั่วไป จริยศาสตร์ เป็นศัพท์บัญญัติที่ใช้แทนคำว่า “Ethics” ในภาษาอังกฤษซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Ethos หมายถึง อุปนิสัย หรือหลักของความประพฤติ (ดร.จิตศรีณีย์พร ปัญจวัฒน์คุณ, บรรยาย. 2566)

“จริยศาสตร์: ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ แสวงหากฎเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรหนถูก ไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสภาพของค่าทางศีลธรรม” (พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540, 2566)

จริยศาสตร์เป็นการศึกษาคคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์ โดยมีความมุ่งหวังให้มนุษย์ค้นหาคุณค่าที่แท้จริงแห่งชีวิตและสรรพลัง โดยใช้สติปัญญา และเหตุผลในการแสวงหาสิ่งที่ดีมีคุณค่าที่สุดในชีวิต เพื่อความเจริญก้าวหน้าแห่งตน แต่เพราะชีวิตมนุษย์มิได้ราบเรียบเสมอไป บางครั้งเกิด “ความขัดแย้งทางคุณค่า (Conflict of Value) การกระทำของมนุษย์” กล่าวคือ เป็นความรู้สึกสองทางที่ขัดแย้งกัน จนมนุษย์ไม่สามารถตัดสินใจได้ ในท้ายที่สุด การกระทำต่าง ๆ ในสังคมจึงต้องอาศัยจริยศาสตร์มาเป็นมาตรการตัดสินคุณค่าการกระทำ (ดวงเด่น นุเรมรัมย์, 2567)

เมื่อกล่าวถึงคำว่า ‘จริยศาสตร์’ หลายคนอาจจะมีความรู้สึกไม่คุ้นเคย และมีความรู้สึกที่ว่าคำคำนี้มีความห่างไกล หนึ่งเป็นเพราะว่าอาจจะเกิดจากการที่สังคมในประเทศไทยนั้นล้วนมีความสัมพันธ์กับวิชาปรัชญาในรูปแบบที่เหมือนกับว่าจะอยู่ไกลลึกลับ แต่ในความเป็นจริงแล้วห่างไกลกับปรัชญา และขบวนการคิดเชิงปรัชญาซึ่งความเกี่ยวข้องที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากระบบการศึกษาและการให้ความสำคัญอันน้อยนิดกับพื้นที่ของความเห็นต่าง ความหลากหลาย ความคิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงการตั้งคำถามซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในวิชาปรัชญา การห่างไกลจากวิชาปรัชญา จึงทำให้ห่างไกลจากความเข้าใจ จริยศาสตร์ แล้วเราสามารถเข้าใจจริยศาสตร์ได้อย่างไร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน

จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาศีลธรรมที่มุ่งแสวงหาเกณฑ์หรือหลักการสำหรับตัดสินว่า การกระทำใด “ถูก-ผิด” “ดี-ชั่ว” และ “ควร-ไม่ควร” โดยเน้นการวางมาตรฐานเชิงหลักการเพื่อใช้เป็นแนวทางกำกับการตัดสินใจของมนุษย์ในสถานการณ์ต่าง ๆ แนวคิดสำคัญในจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานประกอบด้วยทฤษฎีหน้าที่นิยม (Deontology) ของ Immanuel Kant ซึ่งเสนอว่าความถูกต้องของการกระทำมิได้ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ หากแต่อยู่ที่การกระทำตาม หน้าที่ และหลักการสากลที่เรียกว่า Categorical Imperative กล่าวคือ บุคคลควรกระทำในสิ่งที่สามารถยกระดับเป็นกฎสากลได้โดยไม่ขัดแย้งในตนเอง (Kant, 1993) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับความมีเหตุผลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะจุดมุ่งหมายในตัวเอง ในอีกด้านหนึ่ง แนวคิดประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ของ John Stuart Mill เห็นว่าความถูกต้องของการกระทำพิจารณาจากผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิด “ประโยชน์สูงสุดแก่คนส่วนใหญ่” โดยเน้นการคำนวณความสุขหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น (Mill, 2001) เกณฑ์การตัดสินจึงอยู่ที่ผลรวมของความสุข ไม่ใช่เพียงแรงจูงใจของผู้กระทำ ขณะเดียวกัน จริยศาสตร์คุณธรรม (Virtue Ethics) ของ Aristotle ให้ความสำคัญกับการพัฒนาลักษณะนิสัยหรือ “คุณธรรม” (virtue) ของบุคคล โดยมองว่าการกระทำที่ดีเกิดจากบุคลิกภาพที่ได้รับการฝึกฝนจนเป็นความเคยชิน และมุ่งสู่ความเจริญงอกงามของชีวิตมนุษย์ (eudaimonia) (Aristotle, trans. 2009)

พุทธจริยศาสตร์

พุทธจริยศาสตร์ ให้ความสำคัญกับ “เจตนา” (cetana) ว่าเป็นหัวใจของการกระทำ ความดี-ความชั่วมิได้พิจารณาเพียงพฤติกรรมภายนอก หากต้องพิจารณาแรงจูงใจภายในและผลต่อการพัฒนาจิตใจของบุคคลด้วย หลักกรรม คือ สมภาติ ปัญญา ตลอดจนคุณธรรมสำคัญ เช่น เมตตา กรุณา และอุเบกขา ล้วนเป็นกรอบในการประเมินคุณค่าทางศีลธรรมอย่างลุ่มลึก นักวิชาการไทย เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) ได้อธิบายว่าศีลธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างบูรณาการ มิใช่เพียงข้อห้ามหรือข้อบังคับเชิงรูปแบบเท่านั้น ขณะที่ สุวรรณ สถาอาพันธ์ ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สุวรรณา สถาอาพันธ์, 2547)

เมื่อนำพุทธจริยศาสตร์มาวิเคราะห์ตัวละครเฮอริโมเอนี จะเห็นว่า การกระทำของเธอมักตั้งอยู่บนเจตนาแห่งความปรารถนาดี การเสียสละ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เช่น การยื่นหยัดต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและการปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่า ซึ่งสะท้อนคุณธรรมด้านเมตตาและกรุณา อีกทั้งการใฝ่เรียนรู้และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหายัง

สอดคล้องกับหลักปัญญาในพุทธจริยศาสตร์ ดังนั้น การประเมินตัวละครผ่านกรอบพุทธจริยศาสตร์จึงช่วยเปิดเผยพัฒนาการทางจิตใจและคุณธรรมภายในได้อย่างละเอียดลึกซึ้งกว่าการพิจารณาเพียงพฤติกรรมภายนอก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการวิเคราะห์ และผลลัพธ์ โดยปัจจัยนำเข้าอาศัยหลักจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน ได้แก่ หน้าที่นิยม ประโยชน์นิยม และจริยศาสตร์คุณธรรม ควบคู่กับหลักพุทธจริยศาสตร์ เช่น เจตนา กรรม ศิล ปัญญา เมตตา และกรุณา เพื่อใช้เป็นกรอบอธิบายพฤติกรรมของตัวละคร

ในส่วนของการวิเคราะห์ มุ่งพิจารณาเหตุการณ์สำคัญ แรงจูงใจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อบุคคลและส่วนรวม เพื่อทำความเข้าใจการตัดสินใจเชิงศีลธรรมอย่างรอบด้าน ส่วนผลลัพธ์ที่ได้คือระดับความสอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับเหตุผลทางศีลธรรมของตัวละคร และการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านจริยศาสตร์กับพุทธจริยศาสตร์

กรอบแนวคิดนี้มุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างหลักจริยธรรมกับพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจธรรมชาติของการตัดสินใจทางศีลธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผลในสังคม

สมมติฐานในการวิจัย

1. พฤติกรรมของฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ สะท้อนหลักจริยศาสตร์เชิงหน้าที่นิยมและจริยศาสตร์คุณธรรมอย่างเด่นชัด
2. การตัดสินใจของตัวละครมีพื้นฐานจากเจตนาที่สอดคล้องกับหลักพุทธจริยศาสตร์ โดยเฉพาะหลักปัญญาและกรุณา
3. การบูรณาการกรอบจริยศาสตร์ตะวันตกและพุทธจริยศาสตร์สามารถอธิบายเหตุผลเชิงศีลธรรมของตัวละครได้อย่างครอบคลุมมากกว่าการใช้กรอบใดกรอบหนึ่งเพียงลำพัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความตระหนักแก่ความแตกต่างหลายของจุดมุ่งหมายของชีวิต เพื่อลดสร้าง ความ เกลียดชัง เพิ่มความเข้าใจต่อตัวมนุษย์ด้วยกัน
2. เพื่ออธิบายเหตุและผลของการมีอยู่ของชีวิตในเชิงจริยธรรม
3. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้แก่ผู้คนที่สนใจศึกษาจริยศาสตร์ และพุทธจริยศาสตร์

ระเบียบวิธีในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมของฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ ใน Harry Potter ตามกรอบจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานและพุทธจริยศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบายและตีความความหมายเชิงศีลธรรมของการกระทำ ตัวละคร และบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสารร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแนวทางหลักในการศึกษา ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเหตุผล แรงจูงใจ และผลกระทบของการตัดสินใจของตัวละครในมิติทางจริยธรรมมากกว่าการวัดผลเชิงปริมาณ

เนื้อหาทั้งหมดจากวรรณกรรมต้นฉบับและภาพยนตร์ชุดดังกล่าว ซึ่งครอบคลุมเหตุการณ์ที่ปรากฏบทบาทของฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ ตลอดทั้งเรื่อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นเหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนความขัดแย้งทางศีลธรรมและการตัดสินใจที่มีนัยสำคัญต่อทั้งตนเองและส่วนรวม โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ความชัดเจนของประเด็นจริยธรรม บทบาทหลักของตัวละครในการตัดสินใจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบบันทึกการวิเคราะห์เชิงจริยธรรม ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน ได้แก่ แนวคิดหน้าที่นิยม ประโยชน์นิยม และจริยศาสตร์คุณธรรม ควบคู่กับหลักพุทธจริยศาสตร์ อาทิ หลักเจตนา กรรม ศีล ปัญญา และเมตตากรุณา เครื่องมือนี้ออกแบบมาช่วยให้การจำแนกข้อมูลและการตีความเป็นไปอย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีตารางสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการกระทำ แรงจูงใจ และผลลัพธ์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

การดำเนินการวิจัย เริ่มจากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงคัดเลือกเหตุการณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด และทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยวิธีการอ่านอย่างละเอียดและการพิจารณาฉากสำคัญในภาพยนตร์อย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ได้ถูกจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของทฤษฎีจริยศาสตร์ และนำมาวิเคราะห์เชิงตีความเพื่ออธิบายความสอดคล้องหรือความแตกต่างระหว่างกรอบจริยศาสตร์ตะวันตกและพุทธจริยศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล อาศัยเอกสารต้นฉบับ บทภาพยนตร์ และสื่อบันทึกภาพยนตร์เป็นหลัก โดยผู้วิจัยจัดบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนด และตรวจสอบความครบถ้วนของประเด็นทางจริยธรรมอย่างรอบคอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพและการสังเคราะห์เชิงเหตุผล เพื่ออธิบายลักษณะการตัดสินใจของตัวละครในมิติของความถูกต้อง ความดี และความรับผิดชอบต่อสังคม อันนำไปสู่ข้อค้นพบที่มีความเป็นระบบและสามารถอธิบายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้อย่างลุ่มลึกและครอบคลุม

ผลการวิจัย

ประเภทของจริยศาสตร์

ประเภทของจริยศาสตร์ นักปรัชญาได้แบ่งประเภทเกณฑ์การตัดสินไว้ 3 ลักษณะ ตามประเด็นที่ศึกษา มี 3 อย่างดังนี้

1. อภจริยศาสตร์ (Meta-ethics) คือ จริยศาสตร์ที่แสวงหาความหมายของ ดี – ชั่ว ถูก - ผิด ว่าคืออะไร เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงหรือเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์สมมติขึ้น หลักการทางจริยธรรมของมนุษย์ได้มาจากไหน มาจากเหตุผล ศรัทธา หรือปัญญา หลักการเหล่านั้นมีความเป็นจริงในตัวมันเอง เป็นเพียงข้อตกลงทางสังคม หรือเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ คำตอบก็อาจจะเห็นว่าหลักการทางจริยธรรมเป็นผลของความจริงสากลบ้าง เจตจำนงของพระเจ้าบ้าง กฎเกณฑ์การใช้เหตุผลในการตัดสินทางจริยธรรมของมนุษย์บ้างซึ่งจัดเป็น 3 ทศนะหลัก ๆ ดังนี้ 1) ดี – ชั่ว, ถูก - ผิด มีอยู่จริงอย่างเป็นภววิสัย (Objectivism) เป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ ไม่ขึ้นอยู่กับความเห็นของบุคคล หรือ วัฒนธรรมทางสังคม และเป็นสิ่งสากลที่มนุษย์ทุกคน ทุกสังคม สามารถเข้าใจตรงกันได้ ยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้ 2) ดี – ชั่ว, ถูก - ผิด มีอยู่อย่างสัมพัทธ์ (Relativism) เป็นข้อตกลงทางสังคมขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคล และวัฒนธรรมทางสังคม ไม่แน่นอนตายตัวแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของเวลา และสถานที่ ไม่ใช่สิ่งสากลที่ทุกคน ทุกสังคม จะสามารถเห็นตรงกัน และยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้ 3) ดี – ชั่ว, ถูก - ผิด เป็นผลจากภาวะทางจิตวิทยา (Psychological Issues) คือ หลักการที่เราใช้ตัดสินการกระทำว่าดี หรือชั่ว ถูก หรือผิด มาจากข้อเท็จจริงทางจิตวิทยาของมนุษย์ เช่น ความเห็นแก่ตัว (Egoism) ที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง และการเห็นแก่ผู้อื่น (Altruism) ที่แสดงออกเป็นความเมตตากรุณาอันเป็นแรงจูงใจให้เราทำเพื่อผู้อื่น เป็นต้น

2. จริยศาสตร์บรรทัดฐาน (Normative Ethics) ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนด ถูก - ผิด ดี - ชั่ว ที่เกี่ยวกับความประพฤติ และการกระทำของมนุษย์ เพื่อหาคำตอบว่าอย่างไรจึงเรียกว่าคุณธรรมมีเหตุผลอย่างไรจึงสรุปว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร และมนุษย์มีสิทธิและหน้าที่ทางศีลธรรมอย่างไร คำตอบที่ได้แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี ดังนี้ 1) ทฤษฎีคุณธรรม (Virtue Theory) มุ่งวิเคราะห์คุณลักษณะประจำตัวของบุคคลมากกว่าการกระทำเฉพาะกรณี คือพิจารณาความมีคุณธรรมจาก "การเป็น" (to be) ไม่ใช่จาก "การกระทำ" (to do) ในสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ พื้นฐานการวิเคราะห์ความมีคุณธรรมจึงยึด "ตัวผู้กระทำ" เป็นหลัก (Agent-Based) กล่าวคือ ถ้าตัวผู้กระทำเป็นคนดี หรือเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นปกตินิสัย เขาย่อมทำสิ่งที่ดี หรือทำสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่มีการตรวจสอบ มีคุณธรรม อยู่ในระเบียบและมีความสมดุล 2) ทฤษฎีหน้าที่ (Duty Theories) มุ่งวิเคราะห์ความถูกผิดทางศีลธรรมบนพื้นฐานของ "การกระทำ" (Action-Based) การตัดสินถูกผิดทางศีลธรรมไม่ใช่ดูที่ "การเป็น" (to be) หรือดูว่าผู้กระทำเป็นคนอย่างไร แต่ให้

ดูที่ "การกระทำ" (to do) คือให้ ดูว่าการกระทำของเขาในกรณีหรือสถานการณ์นั้น ๆ เป็นอย่างไร ทฤษฎีนี้จึงมุ่งแสวงหาหลักการพื้นฐานของ "พันธะทางศีลธรรม" (Moral Obligation) ของมนุษย์ และหลักการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ที่มนุษย์มีพันธะต้องปฏิบัติ

3. จริยศาสตร์ประยุกต์ (Applied Ethics) คือ ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่นำหลักการของอภจริยศาสตร์ และจริยศาสตร์บรรทัดฐานมาประยุกต์ใช้กับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีหลายทฤษฎี ในที่นี้ขอยกมาเพียงบางตัวอย่าง เช่น จริยศาสตร์การแพทย์ (Medical Ethics or Biomedical Ethics) ที่สนใจประเด็นทางจริยธรรมจากการประยุกต์ศาสตร์ทางชีววิทยาและการแพทย์ ประเด็นการอภิปรายคือเรื่องของชีวิต และความตายควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องดังกล่าว สิทธิของผู้ป่วย จรรยาบรรณของแพทย์ จริยศาสตร์ธุรกิจ (Business Ethics) ประเด็นการศึกษาคือความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจต่อสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environment Ethics) ประเด็นสำคัญที่ศึกษาคือ มนุษย์มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะบริโภคทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ สรรพสิ่งในธรรมชาติมีคุณค่าในตัวเอง หรือมีคุณค่าเพียงเพราะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ชีวิตอื่น ๆ ในธรรมชาติมีสิทธิของตัวเองหรือไม่ เช่น สัตว์ต่าง ๆ มีสิทธิของสัตว์ (Animal Right) ซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติเท่าเทียมกับสิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์หรือไม่ เป็นต้น

พุทธจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาท

พุทธจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลักการแห่งการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์เพื่อให้เกิดความสุขความสงบในสังคัม ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่ควรทำ เพราะ ว่ามนุษย์ถูกเรียกว่าเป็นสัตว์ประเสริฐจึงต้องมีหลักการแห่งวิถีชีวิต ที่ต่างจากสัตว์ประเภทอื่น หลักการดังกล่าวเรียกว่าคุณธรรม ศีลธรรม หรือจริยธรรม แต่โดยนัยแห่งความหมายแล้วก็คือ จริยศาสตร์ หลักการแห่งความประพฤติหรือวิถีปฏิบัติของมนุษย์ นักปราชญ์ได้แบ่งลำดับความสำคัญของพุทธจริยศาสตร์ไว้เป็นขั้นตอน คือ 1. พุทธจริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน หรือขั้นต้น เรียกว่าเป็นหลักการแห่งมนุษยธรรมที่ทุกคนจะต้องเว้นและต้องปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เบญจศีลหรือศีล 5 หมายถึง ธรรมชาติ หรือกฎเกณฑ์ในการรักษากายวาจาให้เป็นปกติให้เรียบร้อย ให้มีระเบียบแบบแผนที่ตั้งงาม เป็นข้อ ปฏิบัติในการละเว้นจากการกระทำไม่ดี (ความชั่ว) 5 ประการ ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณ์ เล่มที่ 11 ย่อหน้าที่ 33 หน้าที่ 90 คือ

- 1.1 เว้นจากการปลงชีวิตสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์ทุกชนิดให้ตกไป
- 1.2 เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้
- 1.3 เว้นจากการประพฤตินิโคตในทางกามารมณ์
- 1.4 เว้นจากการเท็จพูดไม่เป็นความจริง
- 1.5 เว้นจากการดื่มน้ำเมา เสพของมีนเมาทุกประเภท

2. นอกจากหลักการให้เว้นหรือเป็นข้อห้ามแล้วยังมีหลักการที่ต้องปฏิบัติตามซึ่งเป็นหลักการคู่กันเรียกว่า เบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรมหมายถึงธรรมที่ดั่งามธรรมที่ทำให้บุคคลให้เป็นคน สมบูรณ์ซึ่งเป็นธรรมที่ต้องประพฤติตามมี 5 ประการคือ

2.1 เมตตากรุณา คือ ความรักปรารถนาให้เขามีความสุขและสงสารเขาอยากให้เขาพ้นจากทุกข์

2.2 สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยง หรือประกอบอาชีพในทางสุจริต

2.3 กามสังวร คือ การสำรวมในกาม มีสติรู้จักควบคุมตนเอง

2.4 สัจจะ คือ ความสัตย์ ความจริง ความซื่อตรง มีความประพฤติไม่คดโกง

2.5 สติสัมปชัญญะ คือ การระลึกได้รู้สึกตัวเสมอและรู้จักยั้งคิดระมัดระวังไม่ประมาทหมัวเมาในกิจทั้งหลาย (ผศ.ดร.สรรเสริญ อินทร์ตัน, 2567)

เกณฑ์การตัดสินถูกผิดในพุทธจริยศาสตร์

ในทัศนะของพุทธศาสนาการกระทำที่มีค่าเป็นดี ชั่ว ถูก ผิด เรียกว่า ‘กรรม’ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาที่ดีก็เรียกว่า ‘กรรมดี’ (กุศลกรรม) ถ้าเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาที่ชั่วก็เรียกว่า ‘กรรมชั่ว’ และถ้าเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาไม่ดีไม่ชั่วมั้เรียกว่า ‘กรรมไม่ดีไม่ชั่ว’

ความดีความชั่วนั้นมีอยู่แล้วด้วยตัวของมันเองในธรรมชาติเป็นสัจธรรม เรียกว่า ‘แบบภาวิสัย’ ซึ่งทุกคนสามารถรู้ได้ด้วยตนเอง หรือเห็นตรงกันได้ด้วยปัญญา ซึ่งในพุทธศาสนาเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีปัญญามาอยู่แล้วตั้งแต่เกิด คือ สามารถที่จะเข้าใจสัจธรรม หรือความจริงของสิ่งต่าง ๆ ได้ เป็นสมรรถนะที่พัฒนาต่อยอดขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยการเรียนรู้ การคิด การลงมือทำแต่เมื่อพัฒนาปัญญาในระดับใกล้เคียงหรือเท่ากันก็จะเข้าใจความจริงได้ใกล้เคียงหรือตรงกันได้ เช่น คนที่มีปัญญาในระดับ "ตรัสรู้" (โพธิปัญญา) ย่อมเห็นหรือเข้าใจสัจธรรมของโลกและชีวิตตรงกัน

การตัดสินความถูก - ผิด ในพุทธจริยศาสตร์จะต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อให้ได้ผลการตัดสินที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ และเหตุผลที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีคุณธรรมยังมุ่งวิเคราะห์คุณลักษณะประจำตัวของบุคคลมากกว่าการกระทำเฉพาะกรณี และยึดถือตัวผู้กระทำเป็นหลัก โดยการกระทำนั้นต้องไม่ละเมิดเกณฑ์ของพุทธจริยศาสตร์จะถือว่าถูกต้องตามหลักจริยธรรม

ความซับซ้อนของการกระทำและการให้ผล

พุทธศาสนาองความจริงของการกระทำรอบด้าน และการตระหนักในคุณค่าของการกระทำทางจริยธรรม ทั้งจากที่มาของการกระทำ และผลที่ได้จากการกระทำ คำถามที่ตามมา คือเป็นไปได้หรือไม่ที่การกระทำที่เกิดจาก

เจตนาที่ดี แต่อาจก่อให้เกิดผลชั่ว ? หรือการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ไม่ดีแต่อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี ? คำตอบคือเป็นไปได้ ดังนั้นพุทธศาสนาจึงจำแนกลักษณะของกรรมหรือการกระทำออกเป็น 4 ลักษณะ ซึ่งปรากฏในอังคุตตรนิกาย จตุกกนอบาตชาดก เล่มที่ 21 ข้อที่ 232 คือ

1. กรรมดำ (ชั่ว) มีวิบากดำ (ให้ผลชั่ว)
2. กรรมขาว (ดี) มีวิบากขาว (ให้ผลดี)
3. กรรมทั้งดำทั้งขาว (ทั้งชั่วและดี) มีวิบากทั้งดำและขาว (ให้ผลทั้งชั่วและดี)
4. กรรมไม่ดำไม่ขาว (ไม่ชั่วและไม่ดี) เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม

"กรรมดำ" ก็คือการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ชั่วและก่อให้เกิดผลชั่วอย่างเดียว "กรรมขาว" ก็คือการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ดีและก่อให้เกิดผลดีอย่างเดียว ส่วน "กรรมทั้งดำทั้งขาว" มีความหมาย 2 อย่าง คือ

1. เป็นการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ดีแต่ก่อให้เกิดผลชั่ว เช่น หมอบอกความจริงกับคนไข้ว่าเขาเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย เพราะเจตนาเคารพสิทธิในการรับรู้ความจริงของเพื่อนมนุษย์ แต่ทำให้คนไข้ช็อกตาย
2. เป็นการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ชั่วแต่ก่อให้เกิดผลดี เช่น นายแดงเห็นเด็กกำลังจะจมน้ำตาย ตอนแรกไม่นึกจะช่วย แต่พอจำหน้าได้ว่าเด็กคนนั้นเป็นลูกคนมีเงิน จึงตัดสินใจช่วยเหลือเพราะจิตโลภอยากได้เงินรางวัลตอบแทน

จะเห็นได้ว่ากรรมแรกในแง่แรงจูงใจแล้วเป็นแรงจูงใจฝ่ายดี แต่ผลที่ตามมาไม่ดี (ผลไม่ดีที่เกิดแก่คนอื่น) คือคนต้องช็อกตาย ส่วนกรรมที่ 2 ในแง่แรงจูงใจแล้วเป็นแรงจูงใจฝ่ายชั่วคือความโลภ แต่ผลที่ตามมาเป็นผลดี (ผลดีที่เกิดแก่คนอื่น) คือคนได้รับการช่วยเหลือให้รอดชีวิต ดังนั้น การกระทำตามตัวอย่างนี้ จึงเป็นกรรมทั้งดำและขาว หรือเป็นการกระทำที่ทั้งดีและชั่วในคราวเดียวกัน

วิเคราะห์พฤติกรรมของเฮอริโมโอนี่ในภาพยนตร์เรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์

วีรกรรมของเฮอริโมโอนี่ ในเกมแข่งขันควิดดิช (กีฬา) ปีแรกของพวกแฮร์รี่ ได้มีใครบางคนใช้เวทย์มนต์เพื่อก่อความวุ่นวายแก่แฮร์รี่ ทำให้เขาเสียการควบคุม และเกือบตกจากไม้กวาดในขณะที่แข่งขันจากเหตุการณ์ดังกล่าว เฮอริโมโอนี่สันนิษฐานว่า ต้องเป็นฝีมือของศาสตราจารย์สเนปแน่นอน เธอจึงขึ้นไปบนอัฒจันทร์ในโซนของศาสตราจารย์ และแอบใช้คาถาในการเผาผ้าคลุมของศาสตราจารย์สเนปเพื่อช่วยเหลือแฮร์รี่ ทว่าแท้จริงแล้วผู้ที่ร้ายเวทย์นั้นไม่ใช่ศาสตราจารย์สเนป แต่เป็นศาสตราจารย์ควีเรลล์ นอกจากนี้สเนปยังเป็นผู้ร้ายเวทย์แก้คำสาปให้อีกด้วยถึงแม้สุดท้ายการเผาเสื้อคลุมศาสตราจารย์ สเนปของเฮอริโมโอนี่จะมาจากเจตนาที่ดีที่อยากช่วยเหลือเพื่อน และทำให้แฮร์รี่กลับมาตั้งตัวได้อีกครั้ง เพราะอัฒจันทร์ไฟลุก คนแถวนั้นจึงเสียสมาธิกันหมด ไม่มีใครร้ายคาถาต่อ แต่ก็ส่งผลเสียต่อผู้บริสุทธิ์อย่าง สเนป และผิดกฎข้อหาทำร้ายร่างกาย เกือบจะโดนลงโทษหรือได้ไปคุกอัชคาบันเสียแล้ว

ใน แฮร์รี พอตเตอร์ ภาคที่ 2 เฮอร์ไมโอนี่ปรุ้งน้ำยาสรรพรส ซึ่งเป็นการกระทำต้องห้ามอย่างหนึ่ง หากผู้ใดกระทำความผิดนี้จะต้องโทษ และจำคุกอัยกษากันอย่างน้อย 2 ปี เฮอร์ไมโอนี่กล่าวว่าการปรุ้งน้ำยาสรรพรสแน่นอนว่ามันมีความยากมาก และอันตรายมาก หล่อนจะต้องทำผิดกฎโรงเรียนฮอกวอร์ตถึง 50 ข้อ หล่อนเองทราบอยู่แล้วว่าสิ่งที่ทำนั้นผิดกฎโรงเรียนแต่ด้วยความที่อยากจะได้คำตอบว่าใครเป็นคนเปิดห้องแห่งความลับสิ่งเดียวที่ทำได้ก็คือ ปลอมตัวเป็นเด็กบ้านสลีเธอรินเพื่อที่หลอกถาม เดรโก มัลฟรอยด์ หล่อนยอมแหกกฎด้วยการหลอกใช้กิลเดอรอย ล็อกฮาร์ต นักเขียนเกี่ยวกับศาสตร์มืดชื่อดัง ให้เขาเซ็นชื่อในการเข้าห้องสมุดในเขตหวงห้าม เพื่อที่จะได้มาซึ่งวิธีการปรุ้งน้ำยาในหนังสือต้องห้ามที่ชื่อว่า ยาพิษฤทธิ์แรงนอกจากนั้นเธอยังแอบขโมยส่วนผสมสำคัญหลายชนิดจากตู้เก็บยาในห้องทำงานของศาสตราจารย์สเนป สอนปรุ้งยา เช่น คราเบงูเซียวพิชบูมชะแลง และเขาไบคอร์นบดเป็นผง ถึงแม้ทำยที่สุดแผนการจะลุล่วงแต่หล่อนกับพลาดทากลายร่างกลายเป็นแมวยักษ์ และลงเอยด้วยการรักษาตัวที่ห้องพยาบาลนานหลายเดือน มาตามพอมพรีรี่ นางพยาบาลประจำโรงเรียนต้องรู้อยู่แล้วว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับเฮอร์ไมโอนี่เป็นผลมาจากน้ำยาสรรพรส ซึ่งในความเป็นจริงทางโรงเรียนจะต้องมีการไต่สวนอย่างหนัก เพราะ ความผิดของหล่อนร้ายแรงที่สุด อาจถึงขั้นโดนไล่ออก อย่างไรก็ตามสุดท้ายเธอก็รอดพ้นจากความผิดมาได้

ในตอนหนึ่งของภาพยนตร์เรื่องแฮร์รีพอตเตอร์ ภาคที่ 5 ภาคคืนกฟินิกซ์ มีฉากหนึ่งที่กล่าวถึงการกระทำของเฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ ผู้เป็นนักเรียนแม่มดในโรงเรียนฮอกวอตส์ ที่ได้ทำการก่อตั้งสมาคมลับกองทัพดับเบิลดอร์ขึ้นมา เพื่อรับมือกับผู้คุมวิญญูณ หรือผู้เสพความตาย (ตัวโกง) โดยมีการชักชวนอย่างเงียบ ๆ ต่อผู้ที่สนใจว่า แฮร์รีพอตเตอร์ ผู้เป็นเพื่อนนั้นเคยมีประสบการณ์ในการต่อสู้ และรับมือกับผู้คุมวิญญูณ (ตัวโกง) มาก่อนเป็นผู้ฝึกการใช้เวทมนต์ในการต่อสู้ให้กับเหล่าบรรดาสมาชิกกองทัพดับเบิลดอร์อีกด้วย จากคำชักชวนนี้ทำให้ได้รับความสนใจจากเพื่อนนักเรียนพ่อมด แม่มดที่สนใจรวมทั้งสิ้น 28 คน แต่การใช้เวทมนตร์ต่อสู้ในโรงเรียนนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎกระทรวงเวทมนตร์ และมีคาถาที่ยังไม่อนุญาตให้ใช้ด้วย เพราะผู้ใช้ยังอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด หลังจากนั้นเฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ ได้นำดสมาชิกสมาคมลับทั้ง 28 คนมารวมตัวกันที่ร้านค้าแห่งหนึ่งเพื่อทำการประชุม จนในภายหลังการประชุมเสร็จเฮอร์ไมโอนี่ให้เพื่อน ๆ ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดได้เซ็นชื่อลงในกระดาษแผ่นหนึ่งด้วยตนเอง โดยในกระดาษแผ่นนั้นเฮอร์ไมโอนี่ก็ได้ทำการใช้เวทมนต์สาปแข่งไว้ว่า หากใครก็ตามที่นำเอาความลับการมีอยู่ของสมาคมลับนี้ไปแพร่งพรายบอกคนอื่น จะทำให้มีตุ่มหนองสีม่วงขึ้นบนหน้าเป็นคำสาปปากบอน หลักจากนั้นไม่นานก็เกิดเหตุที่หนึ่งในสมาชิกสมาคมลับได้นำไปบอกต่อนั่นคือ มาริเอตต้า เอจคอมป์ หนึ่งในสมาชิกสมาคมลับกองทัพดับเบิลดอร์ได้นำความลับนี้ไปบอกกับอัมบริดจ์ เจน โดโลเรส ที่ทำงานกับกระทรวงเวทมนตร์ และทำหน้าที่เป็นครูใหญ่แทนดัมเบิลดอร์ในขณะนั้น เพราะ เกรงว่าแม่ของตนเองที่ทำงานในสำนักงานเครื่อง่ายผงพลูจะได้รับผลกระทบ และได้รับอันตราย เหตุมาจากเครื่อง่ายผงพลูได้รับการตรวจสอบอย่างเข้มข้นโดยอัมบริดจ์ ส่งผลให้คำ

สาปแช่งของเฮอริไมโอนี่ทำงาน มาริเอตตำมีตุ่มหนองสีม่วงขึ้นมาบนหน้าเป็นคำว่าปากบอน และไม่มีเวทมนต์ใดลบรอยแผลเป็นออกได้

ในเชิงจริยศาสตร์นั้น จะมองไปที่แรงจูงใจของการกระทำ นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่กล่าวได้ง่าย ๆ คือ ผลดี และผลเสีย เป็นการแปลว่าผลการกระทำออกมา ให้เราเข้าใจตัวละครถึงความคิดในการตัดสินใจต่อสถานการณ์เดียวกันแต่แตกต่างกันที่การให้ความหมาย แนวคิดเชิงอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์กล่าวถึงผลประโยชน์ของตนเอง หากเฮอริไมโอนี่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นจากการโดนผู้คุมวิญญานทำร้ายต้องทำการตั้งสมาคมโดยสาธารณะให้เข้ามาเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ แต่เฮอริไมโอนี่นึกถึงประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นหลัก แรงจูงใจนี้ทำให้การตัดสินใจของเธอได้ทำการสาปแช่งให้มาริเอตตำที่นำความลับไปบอก เกิดความอับอายและให้สำนึกผลของการกระทำด้วยตนเอง การกระทำของเฮอริไมโอนี่ไม่นึกถึงมาริเอตตำในการให้โอกาสกลับตัว แนวคิดปรัตถนิยมเชิงจริยศาสตร์กล่าวถึงการกระทำที่ทำเพื่อคนอื่นที่แท้จริง ถูกเรียกในหลายแง่ ความรัก ความเมตตา กรุณา ความปรารถนาดี และน้ำใจ เป็นแนวความคิดที่มีสังคมของมนุษย์ที่ไม่ได้ไม่ได้ยู่รอดจากการสืบเผ่าพันธุ์หากแต่มนุษย์มีความเมตตา จึงอยู่รอดมาได้ ความรักที่มาริเอตตำมีต่อแม่ ทำให้แม่ของเธอรอดจากการถูกเพ่งเล็งจากกอร์มบริดจ์ ซึ่งมีอำนาจในกระทรวงเวทมนตร์ แต่เธอก็ได้รับผลของการผิดสัญญา ที่เป็นการให้สัญญากับเฮอริไมโอนี่ตามอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์

ตารางที่ 1 การลดสร้างความเกลียดชังและการเพิ่มความเข้าใจต่อตัวมนุษย์ด้วยกัน

	การลดสร้างความเกลียดชัง	เพิ่มความเข้าใจต่อตัวมนุษย์
1.	สนับสนุนนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความดีต่อผู้อื่น	สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลที่มีความหลากหลาย และรู้คุณค่าของบทเรียน
2.	สร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลในการกระทำ ความผิด	สร้างพื้นที่สนทนาเปิดเพื่อเป็นการละลายพฤติกรรม เพื่อให้ทุกคนกล้าที่จะระบายความไม่สบายใจต่าง ๆ
3.	ส่งเสริมการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริมการแบ่งปันประสบการณ์
4.	กระตุ้นให้ทุกคนมีความเคารพต่อความแตกต่าง และไม่ตัดสินใคร	ส่งเสริมการทำความเข้าใจทางความคิดต่อคนอื่น
5.	สร้างกลุ่มที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนการทำความเข้าใจระหว่างครู และนักเรียน หรือ นักเรียนกับนักเรียน	สนับสนุนการอบรมที่เน้นทักษะการสื่อสารระหว่างคนในสังคม

	การลดสร้างความเกลียดชัง	เพิ่มความเข้าใจต่อตัวมนุษย์
6.	สนับสนุนการพัฒนาทักษะการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม	สนับสนุนโครงการทำงานเพื่อพัฒนาทักษะเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม
7.	สร้างแผนการทำงานร่วมกันระหว่างคน	ร่วมมือกันต่อต้านความผิด และไม่สนับสนุน

การลดสร้างความเกลียดชังดังกล่าวจะช่วยทำให้สังคมโดยเฉพาะเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีความเข้าใจและกล้าที่ปรึกษา ก่อนที่เกิดอาชญากรรมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองซึ่งอาจจะนำไปสู่การกระทำ ความผิดอันร้ายแรง โดยการเพิ่มความเข้าใจต่อตัวมนุษย์

ตารางที่ 2 การมีอยู่ของชีวิตตัวละครในเชิงจริยธรรมจากภาพยนตร์เรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์

การมีอยู่ของชีวิตในเชิงจริยธรรม		
ประเด็นทางจริยศาสตร์	พุทธจริยศาสตร์	บทวิเคราะห์ตัวละครเชิงจริยศาสตร์
อภิจริยศาสตร์	เมตตา กรุณา	สำหรับศาสตราจารย์ในภาพยนตร์อย่าง โดโรเลส อัมบริดจ์ ประกอบอาชีพ และใช้อำนาจในทางมิชอบจึงทำให้การยื่นมือเข้าช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเห็นอกเห็นใจ และเจตนาทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ และหวังผลที่เกิดขึ้นในทางที่ดี “หล่อนทราบว่สิ่งที่หล่อนทำเป็นสิ่งไม่ดี แต่หล่อนยอมทำในสิ่งที่ไม่ดีเพื่อช่วยเหลือเพื่อนรักของหล่อน เพื่อหวังผลให้เกิดในทางที่ดี”
จริยศาสตร์บรรทัดฐาน	สัมมาอาชีวะ	สำหรับศาสตราจารย์ในภาพยนตร์อย่าง โดโรเลส อัมบริดจ์ ประกอบอาชีพ และใช้อำนาจในทางมิชอบ ในมิติของการแก้ไขปัญหา เฮอร์ไมโอนี่ดำรงตนไม่ถูกต้องตามสมควรในกรอบของคำว่า “เยาวชน” แต่ในมิติทางด้านการศึกษาหล่อนปฏิบัติได้อย่างดีเลิศ
	กามสังวร	ตัวละครในภาพยนตร์มีความยับยั้งชั่งใจน้อยจึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา
	สัจจะ	กลุ่มนักเรียนถึงแม้ประพฤตินทางมิชอบโดยมีจุดประสงค์ที่จะคลี่คลายปัญหาหนัก แต่ก็ยอมรับด้วยความสัตย์ทั้งสิ้น

การมีอยู่ของชีวิตในเชิงจริยธรรม		
ประเด็นทางจริยศาสตร์	พุทธจริยศาสตร์	บทวิเคราะห์ตัวละครเชิงจริยศาสตร์
จริยศาสตร์ประยุกต์	สติสัมปชัญญะ	ขาดการยั้งคิดจึงทำให้เกิดการละเลยต่อสิ่งที่พึงกระทำ และคิดให้รอบครอบ กล่าวคือ ว่าด้วยเรื่องจรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน และจรรยาบรรณต่อสังคม

การมีอยู่ของชีวิตตัวละครต่าง ๆ ของภาพยนตร์แฮร์รี่ พอตเตอร์ นำเสนอเรื่องราว มุมมอง และการใช้ชีวิตในเชิงจริยศาสตร์ได้เกือบทุกมิติ ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทศาสตราจารย์ที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ หรือบุคคลตัวอย่างที่ควรประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่างของเยาวชนโดยเฉพาะ ‘นักเรียน’ แต่กระทำความผิดเองในเรื่องของการใช้อำนาจในทางมิชอบ และการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรม ความถูกต้องของกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเวทมนตร์ ด้วยวิธีการที่ขัดต่อกฎเกณฑ์ของกระทรวงเวทมนตร์

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในส่วนนี้มุ่งเชื่อมโยงข้อค้นพบกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสามประการ ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักถึงความหลากหลายของจุดมุ่งหมายในชีวิตเพื่อลดความเกลียดชังและเพิ่มความเข้าใจระหว่างมนุษย์ (2) การอธิบายเหตุและผลของการมีอยู่ของชีวิตในเชิงจริยธรรม และ (3) การนำเสนอองค์ความรู้ด้านจริยศาสตร์และพุทธจริยศาสตร์แก่ผู้สนใจศึกษา โดยอาศัยกรณีศึกษาตัวละครและเหตุการณ์จากวรรณกรรมเรื่อง Harry Potter and the Order of the Phoenix เป็นฐานในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบทางจริยศาสตร์

ในประเด็นการใช้อำนาจของตัวละครอัมบริดจ์ การออกกฎระเบียบจำนวนมากที่สร้างข้อจำกัดเกินความจำเป็นและตั้งอยู่บนอคติส่วนตัว ส่งผลให้เกิดความทุกข์แก่ผู้เรียนในโรงเรียนฮอกวอตส์อย่างกว้างขวาง ลักษณะดังกล่าวอาจพิจารณาว่าขัดแย้งกับหลักประโยชน์นิยมของ Jeremy Bentham ซึ่งเสนอหลัก “ความสุขสูงสุดของคนจำนวนมากที่สุด” (the greatest happiness of the greatest number) โดยถือว่าการกระทำที่ถูกต้องทางศีลธรรมคือการกระทำที่ก่อให้เกิดผลรวมแห่งความสุขมากกว่าความทุกข์ (Bentham, 1789/1996) เมื่อมาตรการของอัมบริดจ์ไม่สามารถสร้างประโยชน์สุขแก่คนส่วนใหญ่ แต่กลับเพิ่มความหวาดกลัวและการกดขี่ทางเสรีภาพ ย่อมสะท้อนความล้มเหลวในเชิงจริยธรรมตามเกณฑ์ประโยชน์นิยม ในอีกมิติหนึ่ง หากพิจารณาจากปรัชญาการเมืองของ Plato โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องคุณธรรมหลัก 4 ประการ ได้แก่ ปัญญา (wisdom) ความกล้าหาญ (courage) ความรู้จักประมาณ (temperance) และความยุติธรรม (justice) ซึ่งความยุติธรรมถูกยกย่องว่าเป็นคุณธรรมสูงสุดอันประสานคุณธรรมอื่นเข้าไว้ด้วยกัน (Plato, trans. 1991) จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจของอัมบริดจ์ขาดความรู้จักประมาณและความยุติธรรม แม้เธอจะมีความสามารถเชิงบริหารและความเฉลียวฉลาดในเชิงกลยุทธ์

แต่ปราศจากปัญญาในความหมายเชิงคุณธรรม กล่าวคือไม่สามารถใช้เหตุผลเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างแท้จริง สภาวะดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับอุดมคติของ “ผู้ปกครองที่ดี” ตามทฤษฎีของเพลโต

การวิเคราะห์การกระทำของเฮอริไมโอนี่ เกรนเจอร์ และมารีเอตตา เอจคอมป์ สะท้อนความแตกต่างของการให้คุณค่าในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างความเข้าใจต่อความหลากหลายของอุดมการณ์มนุษย์ เฮอริไมโอนี่ให้คุณค่าสูงสุดแก่การปกป้องกลุ่มเพื่อนและอุดมการณ์เรื่องความเป็นธรรมในการเรียนรู้ แม้ต้องใช้วิธีการที่มีลักษณะบังคับหรือวางเงื่อนไขล่วงหน้า ส่วนมารีเอตตาให้คุณค่าต่อความปลอดภัยของมารดาเหนือความภักดีต่อกลุ่มเพื่อน การตัดสินใจเปิดเผยความลับจึงตั้งอยู่บนฐานของความกตัญญูและความรักต่อครอบครัว เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าการกระทำเดียวกันอาจถูกประเมินต่างกันตามกรอบคุณค่าที่แต่ละบุคคลยึดถือ อันเป็นสาระสำคัญของจริยศาสตร์เชิงคุณค่า (value theory) หากวิเคราะห์เชิงประโยชน์นิยม การกระทำของเฮอริไมโอนี่อาจถูกมองว่าเป็นการเสียสละเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในทีมและเพื่อความเป็นธรรมของการแข่งขัน จึงสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าศีลธรรมพิจารณาจากผลลัพธ์รวม อย่างไรก็ตาม หากประเมินตามจริยศาสตร์หน้าที่นิยมของ Immanuel Kant ซึ่งเน้นหลักการกระทำตามหน้าที่และการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะ “จุดหมายในตนเอง” (end in itself) (Kant, 1993) การวางเงื่อนไขลับที่ก่อผลกระทบต่อผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมอย่างแท้จริง อาจถือเป็นการใช้บุคคลเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายบางประการ จึงมีข้อโต้แย้งในเชิงศีลธรรม

ในมิติของพุทธจริยศาสตร์ การพิจารณาเจตนา (เจตนาเป็นกรรม) และผลแห่งกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประเมินคุณค่าการกระทำ (พระพรหมคุณาภรณ์ [ป.อ. ปยุตโต], 2546) การกระทำของทั้งสองตัวละครจึงอาจต้องพิจารณาทั้งแรงจูงใจภายในและผลกระทบภายนอก มิใช่เพียงผลลัพธ์หรือกฎเกณฑ์เท่านั้น แนวคิดดังกล่าวช่วยอธิบายเหตุและผลของการมีอยู่ของชีวิตในมิติความสัมพันธ์เชิงเหตุปัจจัย (causality) และเสริมสร้างความเข้าใจอย่างรอบด้านต่อความแตกต่างทางศีลธรรม

โดยสรุป การอภิปรายผลแสดงให้เห็นว่า ความขัดแย้งทางคุณค่าและการตัดสินใจเชิงศีลธรรมในกรณีศึกษานี้ มิได้มีคำตอบแบบขาวดำ หากแต่สะท้อนความซับซ้อนของชีวิตมนุษย์ การบูรณาการแนวคิดประโยชน์นิยม จริยศาสตร์หน้าที่นิยม และพุทธจริยศาสตร์ ช่วยให้เกิดความตระหนักถึงความหลากหลายของอุดมการณ์ชีวิต อันนำไปสู่การลดอคติและเพิ่มความเข้าใจระหว่างกัน ทั้งยังเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านจริยศาสตร์ให้ผู้สนใจสามารถใช้เป็นกรอบวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมสมัยได้อย่างมีวิจารณญาณต่อไป

สรุป

หากพิจารณาการกระทำของเฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ จากกรณีศึกษาในวรรณกรรมชุด Harry Potter ภายใต้กรอบพุทธจริยศาสตร์ สามารถสรุปเชิงวิเคราะห์ได้ว่า การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็น “กรรมชาวปณกรรมดำ” อันสะท้อนความซับซ้อนของการประเมินเชิงจริยธรรมในพุทธปรัชญาอย่างมีนัยสำคัญ ในระดับของ “เจตนา” (เจตนาเป็นตัวกรรม) เฮอร์ไมโอนี่มีแรงจูงใจที่ตั้งอยู่บนความเมตตาและกรุณา มุ่งหวังผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเฉพาะการช่วยเหลือเพื่อนสนิทให้พ้นจากอันตรายหรือความไม่เป็นธรรม เจตนาดังกล่าวสามารถจัดเป็นอกุศลมูลที่อ่อนกำลังหรือมีคุณลักษณะของกุศลกรรม กล่าวคือ มีความปรารถนาดีเป็นฐานแห่งการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาในระดับ “วิธีการ” กระบวนการแก้ไขปัญหาของเธอกลับขัดต่อหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ หรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในฐานะนักเรียน การละเมิดกฎดังกล่าวถือเป็นองค์ประกอบของอกุศลกรรมในเชิงพฤติกรรม เพราะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานส่วนรวมซึ่งมีบทบาทในการธำรงความเป็นระเบียบและความยุติธรรมของสังคม การกระทำจึงมีลักษณะเป็น “กรรมทั้งดำและขาว” กล่าวคือ แม้เจตนาจะตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความดี แต่รูปแบบการกระทำก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบในบางมิติ ผลวิบากจึงมีทั้งด้านบวก (สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้สำเร็จ) และด้านลบ (ก่อความเดือดร้อนหรือบั่นทอนความน่าเชื่อถือของกฎระเบียบ) ในเชิงพุทธจริยศาสตร์ กรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่า การตัดสินใจคุณค่าทางศีลธรรมมิได้อาศัยเพียงผลลัพธ์หรือเพียงเจตนา หากแต่ต้องพิจารณาองค์ประกอบอย่างรอบด้าน ทั้งเจตนา วิธีการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง ขณะเดียวกัน บทบาทของกฎหมายหรือกฎระเบียบในฐานะกลไกกำกับพฤติกรรมทางศีลธรรมก็ยังคงมีความสำคัญ เพราะเป็นกรอบที่ช่วยให้การอยู่ร่วมกันของสังคมเป็นไปอย่างมีระเบียบ กล่าวโดยสรุป การกระทำของเฮอร์ไมโอนี่จึงเป็นกรณีศึกษาที่ชี้ให้เห็นความซับซ้อนของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในพุทธปรัชญา ซึ่งไม่อาจจำแนกอย่างตายตัวเป็น “ถูก” หรือ “ผิด” หากแต่ต้องวิเคราะห์เชิงบริบทและองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ อันก่อให้เกิดคุณภาพการทางวิชาการในการทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องกรรมเจตนา และวิบากในมิติที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ทางศีลธรรมร่วมสมัยได้อย่างลุ่มลึกและรอบด้าน

ข้อเสนอแนะหรือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงสาธารณ

1. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกมิติของการดำรงชีวิตล้วนอยู่ภายใต้กรอบของ “จริยธรรม” ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การเมือง รัฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรบูรณาการการเรียนรู้ด้านจริยศาสตร์เข้าในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงคุณธรรม (ethical decision-making) การคิดเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นเชิงจริยธรรมในบริบทสังคมร่วมสมัย

2. การศึกษาพบว่าแนวคิดด้านพุทธจริยศาสตร์และจริยศาสตร์ตะวันตกมีจุดร่วมในเรื่องการแสวงหาความจริง ความรู้ และความดี การพัฒนากรอบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการที่บูรณาการทั้งสองแนวคิด จะช่วยยกระดับความเข้าใจเชิงลึกและเปิดมุมมองที่รอบด้านมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ตัวละคร เช่น เฮอร์ไมโอนี่ เกรนเจอร์ แสดงให้เห็นว่าการใช้กรณีศึกษาจากวรรณกรรมหรือสื่อร่วมสมัยสามารถกระตุ้นการคิดวิเคราะห์เชิงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนของแรงจูงใจ ผลกระทบ และความขัดแย้งทางศีลธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่าการตัดสินใจของมนุษย์ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานคิดแบบใดแบบหนึ่งเพียงลำพัง หากแต่เป็นการผสมผสานระหว่างอัตนิยมเชิงจริยศาสตร์ (ethical egoism) ปรีตนิยมเชิงจริยศาสตร์ (altruism) และจริยศาสตร์แบบสัมพัทธนิยม (ethical relativism) ตามบริบทและเป้าหมายของการกระทำ กรณีศึกษาชี้ให้เห็นว่า “เจตนาดี” มิได้เพียงพอในการรับรองความถูกต้องทางจริยธรรม หากวิธีการที่ใช้ละเมิดกฎเกณฑ์ สิทธิ หรือก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อผู้อื่น ประเด็นดังกล่าวช่วยขยายกรอบคิดจากการพิจารณาเพียงผลลัพธ์ ไปสู่การพิจารณากระบวนการและหลักการกำกับกับการกระทำและ การเรียนรู้จริยศาสตร์ช่วยสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำทั้งในระดับปัจเจกและส่วนรวม เสริมสร้างทักษะการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ และส่งเสริมความเข้าใจต่อความหลากหลายทางความคิด อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างรับผิดชอบในสังคมพหุวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดทางจริยศาสตร์ในบริบทวัฒนธรรมอื่นเพิ่มเติม เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงสังเคราะห์ที่ครอบคลุมและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอนจริยศาสตร์ต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ความรับผิดชอบทางสังคม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้เรียน

3. เนื่องจากสังคมร่วมสมัยเผชิญความท้าทายใหม่ เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญหาสิทธิมนุษยชน และความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ จึงควรพัฒนาเครื่องมือหรือกรอบแนวคิดที่สามารถประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ประเด็นจริยธรรมร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ดวงเด่น นุเรมรัมย์. (2566). จริยศาสตร์คืออะไร? : ความหมายและขอบเขตเนื้อหาของจริยศาสตร์. สืบค้นจาก <https://www.thaicadet.org/PhilosophyReligious/whatisethics>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ)*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย)*. สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2566). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุวรรณา สถาอานันท์. (2547). *พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aristotle. (2009). *Nicomachean ethics* (W. D. Ross, Trans.). Oxford University Press. (Original work published ca. 350 B.C.E.)
- Bentham, Jeremy. (1996). *An introduction to the principles of morals and legislation* (J. H. Burns & H. L. A. Hart, Eds.). Oxford University Press. (Original work published 1789)
- Kant, Immanuel. (1993). *Grounding for the metaphysics of morals* (J. W. Ellington, Trans., 3rd ed.). Hackett Publishing Company. (Original work published 1785)
- Mill, John Stuart. (2001). *Utilitarianism*. Batoche Books. (Original work published 1863)
- Plato. (1991). *The Republic* (G. M. A. Grube, Trans.; C. D. C. Reeve, Rev.). Hackett Publishing Company.
- Rowling, J. K. (2003). *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. Bloomsbury Publishing.